MAGVETÉS

TÖRÖKKOPPÁNY, SZOROSAD, SOMOGYDÖRÖCSKE, MIKLÓSI, KÁRA, ZICS, SOMOGYEGRES, KAPOLY, SOMOGYMEGGYES, PUSZTASZEMES ÉS KEREKI KÖZSÉGEK EGYHÁZI KULTURÁLIS LAPJA

2004. XII. évf. – 1. szám – I. negyedév

ISTEN VÉGTELEN IRGALMA

Nagyböjt napjait éljük, az önvizsgálat idejét. A jóérzésű keresztény ember hamvazószerda után nem farsangol. A nagyböjt kezdetén a templomban figyelmeztettek bennünket az elmúlásra: hogy átértékelhessük életünket, s míg tehetjük, jobbá váljunk.

Az Európát sújtó szekularizáció (elvilágiasodás) következtében egyre többen harsogják: ne törődj semmivel, élvezd az életet, szórakozz, temetkezz a felelőtlen és elembertelenedett szexualitásba, oda se figyelj az AIDS-re. A mai embereszményt a TV is bemutatja, s ez a „való világ". Milyen nagy nézettsége van, amikor az emberek pőrére vetkőznek, levetik emberi mivoltukat, s mint létező lélek nélküli lények vegetálnak. A példakép: habzsolja a gyönyört, hajszolja a pénzt, a vagyont, a szórakozást, mindenféle erkölcsi tartás nélkül. Valósítsd meg magad! Légy győztes minden áron.

Elavult butaság a szolidaritás, mások segítése? Ez lenne a jövőnk? A nihilizmus? A semmibe tartás? A szorongás? A félelem szabadsága?

Sokan menekülnek saját kilátástalannak tűnő jövőjük elől az alkoholba, vagy a drogokhoz. De a mámor csak addig szabadít fel, amíg az értelem kikapcsolása tart. Milyen kétségbeejtő és még szorongatottabb az ébredés! Mi lesz velünk így? Mi az életünk értelme? Van-e még célunk?

Fiatalok! Stréberségnek tartjátok a tanulást, mert nem néztek a következő pénteki diszkónál tovább, ahol mindent szabad, nincs törvény, nincs erkölcs, nincs Isten. Jó lenne, ha nemcsak elindulás előtt néznétek bele a tükörbe, hanem másnap hajnalban is.

Simon András rajza

Egy pillantás az emberarc mögé
Egy dobbanás az emberszíven át...
Ember, a szépség a hazád!
Te nem lehetsz az ördögé.

Csak egy pillantás, befelé, magadra,
Ahol e percben búg a végtelen,
Még egy szívdobbanás, és megjelen
Lelked vásznán a boldog Isten arca.

(Sík Sándor)

Az esti vágyakozó szemek csillogása után döbbenetesek a szombat reggeli üres tekintetek, kiégett arcok.

Tudjátok-e még, hogy mi a szeretet? Tudjátok-e még, hogy mi az igazi szerelem? Tudjátok-e, hogy mit jelent segíteni másokon, vagy csak a gúny tárgya az elesett ember? Felmerül-e bennetek a gondolat: de jó lenne változtatni az eddigieken, valami szépben, jóban, igaz szeretetben, becsületességben hinni?

Gyakran felteszitek a kérdést: miben higgyek, hisz nem látom Jézust, nem ismerem Istent? Sokan megmaradnak a nihilizmus langyos iszapjában: én már csak ilyen vagyok, ilyen is maradok, énrajtam már úgysem segíthet senki.

Tévedtek! Jézus mindenkit hív az igaz életre. Nyitott az út feléje. Ha nem mersz elindulni, kérdezz meg azt az ismerősödet, aki már megtalálta Krisztust, hogy hogyan indult el. Keresd azokat, akik hiteles keresztény életre törekszenek.

Az Atya végtelen szeretetét és irgalmát mindenkire kiterjesztette Jézus által. Istenünk felajánlja irgalmát a legmegátalkodottabb bűnösnek is. Hív, de nem kényszerít. Szabadon neked kell döntened. Mit választasz? Az igazi emberi életet, vagy elmerülsz az embertelenség mocsarában? Merj igényes lenni önmagaddal szemben!

Bűnös ember! Van számodra irgalom, begyógyulnak lelki sebeid, önmagadra találhatsz! Tarts bűnbánatot, s ha le mersz térdelni, a keresztfán értünk meghalt Krisztus felemel téged.

Tölgyes József
tanár

Ők is keresztények?!

A mostani számunktól új sorozatot indítunk, melynek célja, hogy olyan – elsősorban XIX–XX. századi – egyéniségeket mutassunk be, akik, noha nem kerültek a kanonizált szentek sorába, életükkel példát adhatnak nekünk. Általuk talán mi is közelebb jutunk ahhoz a tökéletes példaképhez, aki ezelőtt kétezer évvel ***„... kiüresítette önmagát, és engedelmes lett a halálig, mégpedig a kereszthalálig. Ezért Isten felmagasztalta őt, és olyan nevet adott neki, amely fölötte van minden névnek, hogy Jézus nevére hajoljon meg minden térd a mennyben, a földön és az alvilágban, és minden nyelv hirdesse az Atyaisten dicsőségére, hogy Jézus Krisztus az Úr."*** *(Fil 2,7–11.)*

Mohandasz Gandhi

Hangos gyermeksírásra ébredt Porbandar, a Fehér Város, India nyugati partjainál. A fejedelem főminiszterének, a hindu Karamcsandnak, ismertebb nevén Kaba Gandhinak fiúgyermeke született. A kis Mohandasz a család negyedik gyermekeként jött a világra. Apja hamarosan kegyvesztett lett az udvarnál, ezért India egy másik fejedelemségébe kellett a családnak költöznie, ahol az apa miniszter lett ugyan, de jövedelmük így is csak szűken biztosította megélhetésüket.

Az otthon légköre a korabeli India jellegzetességeit tükrözte. Az anya mélyen vallásos és hagyománytisztelő, az apa a világi dolgokban jártas, bölcs, széles látókörű politikus volt.

Apja úgy döntött, hogy a helyi iskola elvégzése után a fiút a távoli nyugatra, Angliába küldi jogi tanulmányainak elvégzésére. Édesanyja nem örült a döntésnek, megeskette fiát, hogy külföldön is megtartja a vallási előírásokat: tartózkodik a húsevéstől, az alkoholtól és a nők társaságától. Ám az ünnepélyes eskü is kevésnek bizonyult a kasztta-nács ítélete ellen: mivel a hagyomány tiltotta az Angliába való utazást – az ugyanis rituálisan beszennyezi a hindut – kitagadták a kaszt közösségéből. Ezért Gandhi nem is mulasztotta el elvégezni hazatérte után a tisztulási szertartást.

A nyugati világ csillogása elvakította a fiatal ügyvédjelöltet: divatos ruhákat varratott magának, táncórákra járt, de hamar rá kellett jönnie, hogy ezt az ő szegény anyagi lehetőségei nem teszik lehetővé. Ez volt az a gondviselésszerű körülmény, amely megváltoztatta életét. Nagyobb figyelmet szentelt tanulmányainak, vallási kérdésekkel kezdett foglalkozni. Elolvasta a hinduizmus és az iszlám szent könyveit, megismerkedett a Biblia világával. Jogi diplomát szerez, majd hazatér szülőföldjére.

Első jogi esete Dél-Afrikába hívja, itt él 1893-tól az I. világháború kitöréséig. Többször felemeli szavát az indiai munkások elnyomása miatt, ezért többször börtönbe csukják. Rájön, hogy csak úgy képes honfitársaiért kiállni, ha azokat összetartásra buzdítja. Egy farmot alapít, ahol az emberek testvéri közösségben élhetnek egymással. Száműzi a kasztrendszer megalázó gyakorlatát: az ún. „érinthetetlenek" elleni megvetést örökre kitörli követői emlékezetéből.

1914-ben hazatér Indiába. Itt szembesül először több millió(!) honfitársa nyomorával, azzal a hatalmas szegénységgel, ami a fényes paloták kapuin kívül van. Utazni kezd: bejárja szülőhazájának szinte minden részét, majd a független Indiáért küzdő Kongresszus Párt tagja lesz. Nem célunk politikai pályájának bemutatása, ezért csak megemlítjük, hogy az ő irányításával válik függetlenné India. Sokkal nagyobb figyelmet kell azonban fordítanunk politikájának mozgatórugójára: a vértelen, erőszak nélküli ellenállásra.

Felfedezte azt a közös vonást, amely egymás mellé állíthatja még az ősi ellenségeket is. A hindut, a muzulmánt és a keresztényt is ugyanaz kell, hogy vezérelje: a Szeretet. Kortársai megrökönyödésére egyik alkalommal így beszélt: „Én hindu is vagyok, muzulmán és keresztény is, hisz mindannyian ugyanannak az Istennek a gyermekei vagyunk. A nép nemsokára Mahatmanak, Nagy Léleknek szólítja, a munkatársai is bapunak, apának nevezik. Még a fiatal Dzsavaharlal Nehru is, aki később a független India első miniszterelnöke lett. Közben Gandhi mindinkább visszavonult az aktív politizálástól, és a háttérből irányította a függetlenségi mozgalmat, ami többszöri börtön után végül is meghozta gyümölcsét: 1947 augusztusában India elnyerte függetlenségét.

> *„Számomra Isten az Igazság és Szeretet, Isten a félelemtől való mentesség"*

Már az önállóság felé vezető úton is jelentkeztek bizonyos veszélyek, ezek a hatalomátadás után elemi erővel törtek fel az emberekből: a hinduk és a muzulmánok egymás ellen fordultak, vérbe borítva az országot. Gandhi 21 napos böjttel tiltakozott, és engesztelt az elkövetett szörnyűségekért. Ez alatt az időszak alatt semmi táplálékot nem vett magához, csupán vizet. A nép megijedt, hogy elveszítheti a nemzet atyját, ezért a zavargások – ha rövid időre is – megszűntek. Gandhi azonban nem sokáig élvezhette a békét: 1948. január 30-án egy szélsőséges hindu a délutáni imáján pisztolyával halálra sebezte.

A mi számunkra nem a politikus Gandhi a példakép, hanem az erőszak elleni harc eltökélt vezetője. Az egész világnak mutatott példát akkor, amikor az emberiség legtöbb áldozatát követelő háború söpört végig az egész földön. A nagyhatalmak csak a fegyverkezési versenyben látták a megoldást: „Ha békét akarsz, készülj a háborúra!" jelszóval. A világhírű fizikus, Albert Einstein így nyilatkozott: „Gandhi ... bebizonyította, hogy az ember milyen áldozatra képes, ha egyszer felfedezte a helyes utat (...) a megingathatatlan meggyőződés által fenntartott emberi akarat hatalmasabb, mint a leküzdhetetlennek látszó anyagi erők."

Nekünk is ebben a józan megfontolásban kell követnünk ezt a kicsi embert, aki a világ szemében valóságos óriássá nőtt erkölcsi példája révén. Ha meg is bukott látszólag az erőszak nélküliség politikája, hosszabb távon mindig az övé lesz a végső győzelem.

Steinbacher Balázs

A BETEGEK KENETE

Emberi létezésünk különösen kemény próbatétele a fájdalom és a betegség. A szenvedés ténye független az egyén vallásos érzéseitől, de az elviselése már nem. A keresztény ember a hit fényében érdemszerzővé alakíthatja a szenvedését.

Az evangéliumok tanítása szerint Krisztus Urunk szerette a betegeket, sokat közülük meglátogatott, meggyógyított. Csodái jelek: fontos számára a szenvedő ember, segíteni akar rajta. De kár, hogy sokan nem fordulnak felé!

Amikor kórházban beteget látogattunk, a kórteremben a szomszédos ágyon számunkra ismeretlen öregember feküdt. Hozzátartozója mindent elkövetett, hogy az idős szenvedő ne láthassa a papot. Kettőnk közé állt, a betegre hajolva hangosan mondta a közel kilencven éves embernek: meg fog gyógyulni, hamar hazamehet, rövidesen olyan egészséges lesz, mint régen.

Vajon mit ér a hazudozás? A halál letagadása látszat gyógyír, fájdalmas öncsalás. Bízzunk benne: van a léleknek igazi orvosa. A lélek halhatatlan, túléli a test nyomorúságát, csak az nem mindegy, hogy hogyan.

A betegek kenetéről azt vallja és tanítja a katolikus egyház, hogy az Újszövetség hét szentségének egyike, Jézus Krisztus alapította, Márk evangéliuma előre jelezte (Mk 6,13), Jakab apostol pedig levelében ajánlotta a híveknek, amikor így írt: *Beteg valaki köztetek? Hívassa az Egyház papjait! Imádkozzanak fölötte, és kenjék meg olajjal az Úr nevében. A hitből fakadó imádság üdvére lesz a betegnek, és az Úr megkönnyebbíti őt, ha pedig bűnben van, bocsánatot nyer." (Jak 5,14–15)* A betegek kenetéről már a legrégibb időktől kezdve tanúskodik az Egyház hagyománya, mind Keleten, mind Nyugaton.

A súlyosan beteg embernek Isten különleges kegyelmére van szüksége, hogy a szorongásoktól fojtogatva el ne csüggedjen, és kísértésektől gyötörve hitében meg ne rendüljön.

A szentség kiszolgáltatása abban áll, hogy az Egyház papjai kezüket a betegre teszik, hittel imádkoznak, és megszentelt olajjal megkenik a homlokát, majd a tenyerét. Ez a szertartás jelzi és meg is adja a szentség kegyelmét. A Szentlélek kegyelme az egész embert segíti az üdvösségre, felszítja Istenbe vetett bizalmát, megerősíti a halálfélelemmel szemben úgy, hogy bajait nemcsak elviselni képes erős lélekkel, hanem azokat le is küzdheti, így egészségét is visszaszerezheti – ha az lelkének üdvösségére válik.

Nem is igen használjuk ma már az „utolsó kenet" kifejezést, hiszen a betegek kenete megismételhető szentség. Isten felé fordulásunk, önátadásunk jele a szenvedés, betegség idején. Újra kérhetjük, ha rosszabbodik állapotunk, vagy más betegséggel kell szembenéznünk. Nagyon ajánlatos veszélyes műtétek előtt felvenni. Öregek is kérhetik a szentkenet szentségét, ha erejük fogytán van; még ha nincs is különösebben veszélyes betegségük. Eszméletlen embernek akkor adható fel, ha feltételezhető, hogy józan ésszel kérte volna.

Szeretteink üdvössége múlhat azon, hogy a Nagy Útra hogyan készülnek fel. A betegek kenetének kiszolgáltatása rendes esetben gyóntatással kezdődik. Bűneinktől megszabadulva kérjük Isten irgalmát. A szertartás közös imádsággal és szentáldozással fejeződik be.

A tavalyi halotti anyakönyvből kitűnik, hogy Miklósiban az elhunytak fele, Törökkoppányban a negyede, Kapolyban pedig csak a hatoda részesült a szentkenet szentségében, az Egyház által közvetített isteni kegyelemben, mielőtt az Úr elé került.

A beteggondozók, hozzátartozók legnagyobb jótetteményei közé tartozik, ha beszélnek a betegnek a szentségről, s papot hívnak. Általános tapasztalatunk, hogy az a vélekedés, miszerint a beteg megijed, ha a papot emlegetik neki, téves. Inkább a megnyugvás jelei láthatók egy őszinte szentgyónás és a szentkenet felvétele után. Ne féltsük a kegyelmet rászoruló embertársainktól! Jézus segíteni akar. Ő igazán tudja mi a szenvedés, hiszen a „fájdalmak férfija" volt. Mi a nap 24 órájában bármikor indulunk, ha haldoklóhoz hívnak.

Az idei nagyböjtben több falunk templomában közösségben, szentmise keretében szolgáltattuk ki a betegek kenetét mindazoknak az időseknek, akik kérték.

Imre atya

Ősi ír ima

Ne haljunk meg kenet és bűnbánat nélkül.
Szólítson bennünket Isten nevünkön,
és segítsen, hogy lelkünk egyenesen az égbe mehessen!
Te és a tieid ne jussanak soha rossz végre,
ne engedjen Isten elkárhozni bennünket.
Ne találjon Isten szólítása felkészületlenül minket,
és engedje, hogy az örök élet királyságának
részesei legyünk.
Segítse, hogy azonosuljunk az úttal és feladattal,
amelyet nekünk gondolt el.
Ha bűnösek vagyunk, legyen hozzánk türelemmel az Úr,
és ne szólítson színe elé akkor.
Isten szentjeinek dicsőséges serege,
a Boldogasszony és Szent József
őrködjenek életünk felett.
Isten világossága vessen fényt lábunk elé az úton.
Krisztus szentségeinek ereje és pecsétje
jelöljön meg minket,
hogy amikor az ég ajtaján kopogtatunk,
ránk lehessen majd ismerni. Ámen.

A segítő Szűzanya tisztelete

Somogyegresen a Mária-tisztelet szép formájával találkozhatunk. *Horváth Jánosné* háza tornácának utcafront felőli végén kis fülkét alakított ki, amelybe a lourdes-i Szűzanya szobrát helyezte kis feszülettel, gyertyákkal. Folyamatosan gondoskodik a friss virágokról is.

A 2002 őszén kialakított fülke előtt többször látni imádkozó asszonyokat, akik a Segítő Szűz anyai pártfogását kérik.

Környékünkön a Mária-fülkék létesítése nem mondható gyakori szokásnak, Kányán alakítottak ki szoborfülkét évtizedekkel ezelőtt az egyik ház oromfalán. Somogy megyében Segesd környékén találkozhatunk nagyobb számban a népi vallásosság e dicsérendő megnyilvánulásával.

Örömmel számolunk be arról is, hogy Somogyegresen *Fábián Ferenc* családja által befejeződött a 19. században épített úrnapi kápolna teljes felújítása. 2003. őszétől üveges, zárt ajtó óvja a megújult tetőzetű kis kápolnát. Köszönjük.

Szerk.

II. János Pál pápa imája:

Jézus Krisztus, az élő Isten Fia,
Add meg nekünk (...), hogy valamennyien még jobban szeressünk
Miközben magunkban újraéljük léted titkait,
A fogantatástól és születéstől
A keresztig és a feltámadásig.
Légy velünk e titkokon keresztül,
Légy velünk a Szentlélek által.
Segíts, hogy a mai világot egyre jobban
Fenyegető változások és katasztrófák
Irányát megváltoztathassuk!
Emeld fel újra az embert!
Védelmezd meg a nemzeteket és a népeket!
Urunk, Jézus Krisztus,
Mutasd meg, mennyivel erősebb
– az emberben és a világon –
Megváltásod munkája!

(1983)

Köszönjük, hogy gondoltak ránk

Nyugdíjasok karácsonya Somogymeggyesen

December 22-e délutánjára a somogymeggyesi önkormányzat szeretettel meghívott minden nyugdíjast, hogy karácsonyi jókívánságaik mellé kis ajándékkal is kedveskedjenek az időseknek.

Nagy örömet jelentett mindannyiunk számára, hogy a terített asztalnál helyet foglalhattunk, s meghallgathattuk a kisiskolások műsorát. Nem a kapott értékek számítottak a legtöbbet, hanem a gondoskodó megemlékezés, s a vendéglátók kedvessége.

Ezúton szeretném megköszönni a kedves fogadtatást **Weisz József** polgármester úrnak, képviselőtársainak, valamint a három fiatalasszonynak – **Mai Tiborné-nak, Kovásznai Tamásné-nak, Keresztes Zoltánné-nek** – akik folyamatosan gondoskodtak a vendégek kiszolgálásáról. **Reinhardt Ilona** azért érdemel külön köszönetet, mert nemcsak a terem feldíszítésében jeleskedett, de felidézte számunkra régi képek segítségével a múltat. Fiatal korunkban hiába éltünk nehéz időket, valahogy mégis több hittel, melegséggel szívükben éltek az emberek. Azért is örültünk ennek az együtt eltöltött délutánnak, mert a nyugdíjasokra fordított szeretetteljes figyelem egy kicsit a régi idők egymásra figyelésére emlékeztetett bennünket.

Nagy Jánosné

Öregek napja Szorosadon

December 6-án, az előző évekhez hasonlóan, Szorosadon az önkormányzat ismételten megrendezte az öregek napját. Vendégül látták a nyugdíjasokat, s ajándékkal is kedveskedtek nekik. Ebben a kis faluban 53 nyugdíjas él. Akit betegség nem akadályozott, vagy a téli hónapokra ideiglenesen nem ment el vidéken élő gyermekeihez, az eljött az ünnepségre.

A polgármester úr köszöntő beszéde után az óvodások, az iskolások és a törökkoppányi menyecske kórus színvonalas műsorral kedveskedett nekünk. Köszönjük, hogy lehetőséget kaptunk egy kis kikapcsolódásra, beszélgetésre a közös vacsora alkalmával.

Viszonzásul – köszönetünk és hálánk jeléül – néhányan közülünk is felkészültek egy kis produkcióval. Már hetekkel korábban is gyakoroltuk a közös éneklést. Segített bennünket a felkészülésben *Simonics Tiborné, Erzsike,* aki tangóharmonikával kísérte az énekszámainkat. A bensőséges hangulatú estén jól éreztük magunkat, mindenki kellemes élménnyel gazdagodva térhetett vissza otthonába.

Molnár Albertné
Szorosad

Református harangláb Kerekiben

Kereki község képviselő-testülete rendkívül fontos feladatának tartja, hogy a falu építészeti és egyéb történelmi örökségét, népi hagyományait megőrizze az utókor számára. Ez a törekvés vezette a település önkormányzatát arra, hogy szolid anyagi lehetőségeihez mérten társadalmi összefogással elvégezze a legszükségesebb állagmegóvási munkákat a 19. század elején épült és rendkívül elhanyagolt állapotban levő református haranglábon.

A munkálatok során megerősítettük a harangláb lábazatát, a vakolatot kijavítottuk és a gúlasisak alján a cseréptetőt kicseréltük. A költségek mintegy 228 ezer forintba kerültek. Ennek finanszírozásához első szóra önzetlenül hozzájárultak az alábbiak: *Önkormányzat Kereki, Református egyházközség Kőröshegy, Balatonfejlesztési Tanács Siófok, Egyházi Kapcsolatok Főosztálya Megyei Önkormányzat, Baji Enikő vállalkozó, Matus József Házépítő 2000 Kft., Bock és Sas Kft. Kereki, Balaton Hajózási Rt. Siófok.*

A község régi emlékeinek megőrzésével kapcsolatos minden kezdeményezés – vallási felekezettől függetlenül – Kereki valamennyi lakójának örömére szolgál. Mindenki megértette, hogy a jövő záloga a múlt hagyományainak ápolásán nyugszik.

A lakosság több száz óra társadalmi munkát fordított a temető környezetének rendbetételére. Egy új kereszt is fel lett állítva, melynek felszentelése tavasszal lesz.

2004 nyarán tervezzük, hogy a Kereki légterében folytatott légi csaták során hősi halált halt *Pászty István* hadnagyra emlékezve egy olyan emlékművet állítunk, amely a mindenkori magyar repülők hősi halottainak is mementója.

Marton Lajos
Kereki polgármester

Zicsi csillárok

Schutzbach Józsefné, Mári néni a zicsi templom nagy segítője volt hosszú évtizedeken keresztül. Betegsége sajnos már több éve meggátolja, hogy vasárnaponként eljusson az Isten házába, de azt mégsem felejtette el. Áldozatos templomszeretetét bizonyítja, hogy két csillárt készíttetett és adományozott a műemlék templomba. Az antik másolatok egyedi darabok, szépen illenek a freskókkal díszített szent helyre. Az új csillárok fényereje többszörösen felülmúlja a korábbi világítást.

Templomainkban fokozatosan igyekszünk a világítást korszerűsíteni. Kapolyra is új csillárokat készíttettünk, s reméljük rövidesen Törökkoppány is büszkélkedhet majd hasonló stílusú falikarokkal a mostani gömb burájú oldalsó világítótestek helyett.

Szerk.

Régi képeslapok

Kovács Rudolfné jóvoltából bemutathatjuk Miklósi és Somogyegres legrégibb képeslapjának másolatát. Bár a kis képek nyomdatechnikailag hagynak kívánnivalót, mégis érdemes közreadnunk az archív lapokat. A somogyegresit a „Turul" képeslap készítő budapesti cég adta ki a második világháború előtt. A felső sorban a templom képe és az egykori *Temető utca* (ma Petőfi utca) kezdete látható. Alul balról a hajdani Róm. Kat. Elemi Népiskola (ma orvosi rendelő), a vele majdnem szemben levő vegyesbolt, jobb szélen pedig a falu egy másik vegyesboltjának – a mostani polgármesteri hivatalnak – épületét tanulmányozhatjuk.

Miklósi legrégibb képeslapjának hátulján Fürnstein József sorai olvashatók 1943-ból, tehát ezt a kiadványt abban az évben, vagy előbb készítették Budapesten.

szerk.

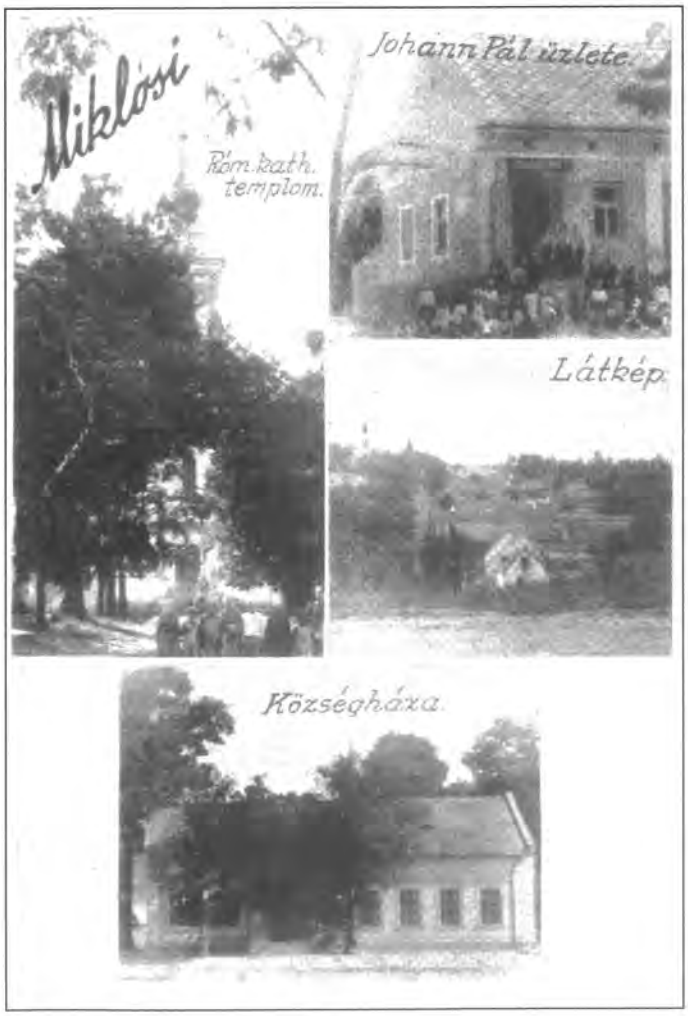

MAGVACSKA

Hittansarok

A karácsonyi számunk feladványainak helyes megfejtői közül ez alkalommal **Rácz Szilveszter** (4. oszt.) és **Rácz Richárd** (7. oszt.) törökkoppányi hittanosoknak kedvezett a szerencse. Jutalmukat a vasárnapi szentmise után vehetik át Imre atyától. Következő rejtvényeink a húsvéttal kapcsolatosak. Igazán nem nehezek, álljatok neki gyorsan!

Alsósoknak:

1. *Helyezd el az ábra megfelelő részébe a következő neveket. A felső sorban egy szép nagyböjti áltatosság nevét kapod.*

ERZSI, ESZTER, KATI, ROBI, SANYI, TIBI, TERI, ZOLI

							Ú	
		B						
				Y				

2. *Hány állomásból áll ez az út? Sorolj fel közülük hármat! (Ha nem megy, nézz körül a templomban és kérj segítséget a nagyszüleidtől!)*

Felsősöknek:

1. *Ha az alábbi betűhalmazban a bal felső sarokban található A betűtől indultok és a lóugrás szabályai szerint haladtok, Szt. Edith Stein szép gondolatát olvashatjátok.*

A	X	X	S	X	N	I	É	X	E
X	E	E	É	R	M	F	F	X	X
N	K	Z	R	Y	L	Á	A	L	L
X	N	C	M	U	T	T	Ö	X	X
X	Ö	E	T	X	X	T	X	X	X

2. *Szt. János evangéliumából származik a következő részlet. Egészítsd ki!*

„Maga vitte keresztjét, míg oda nem ért az úgynevezett ... helyére, melyet héberül ... hívnak. Ott ... feszítették, s két másikat is vele, jobb és bal felől, ... meg középen." (Jn 19,17–18)

B. Z.

MÚLTIDÉZŐ

Dűlőneveink nyomában
14.: *Bornyé, Heki*

A káraiak és a miklósiak egyaránt jól ismerik ezeket a határukban levő idegen hangzású erdőneveket, de valószínű, hogy eredetüket csak kevesen tudják.

A *Bornyé* már sokszoros névváltoztatáson is átment, ékes példáját adva, hogy időről időre a térképészek elírásaiból mennyire elferdülhetnek az eredeti helynevek. Az 1779-es Zichy birtoktérképen még *Bornyai-sürü*nek jelzik ezt a kiterjedt erdőrészt Kárától ÉNy-ra. Az 1812-es miklósi határjárásban *Bonnyai sürü*nek említik, az 1821-es felmérés térképén Győri József főmérnök tán nem tudta mire vélni az idegen hangzású helynevet, s egészen a temető déli oldaláig húzódó erdőt *Baranyai sűrű*ként tüntette fel. A fölötte levő kiterjedt fátlan részt pedig *Baranyai mezző*nek. (Ez utóbbi szántóföldet ma *Széles-mező* néven ismerik a helyiek.)

A *Baranyai* név elírás jellegét mi sem mutatja jobban, minthogy több térképen ez a név nem fordul elő. Viszont 1860-ban újabb „térképészeti magyarosítás" történt. Ezen a hitelesített ábrázoláson már *Borjú sűrű* az említett erdőrész neve. A térképész talán elgondolkodhatott, hogy Baranya mégsem lehet Somogyban. Mindenesetre a *Borjú sűrű* sem bizonyult túlságosan találónak, már csak azért sem, mert időközben a temetőtől délre levő erdőrészt kiirtották, helyén szőlőket mértek ki, a mai Heki-szőlőket. Ennek ellenére néhány idősebb ember tudja még Miklósiban, hogy hol volt a *Borjú sűrű*.

Szerencsére azonban minden térképészeti próbálkozásnál erősebbnek bizonyult az apáról fiúra szálló eredeti névhagyomány, így, ha területileg összeszűkülve is, de fennmaradt a Bornyé név. Mi lehetett valójában ennek a névnek az eredete?

Bár többszöri határjárásunk során se sikerült még kétséget kizáróan a középkori településhelyet megtalálnunk, mégis az a legvalószínűbb, hogy egy Árpád-kori kis falunak nevét őrizte meg eltorzult alakban ez a helynév.

A Győr nembeli Pot és Csépán alapította lébényi bencés monostor Somogyban is rendelkezett földbirtokkal. (Pl. Andocson is volt birtokrészük.) Az 1208-ban kiadott birtokösszeírás szerint az alapítók **Burnel** faluban 12 szőlőművest adományoztak az apátságnak azzal a feltétellel, hogy évente mindegyikük 9 nagy köböl bort adjon, és azt szállítsa saját költségén a monostorhoz. (Burgenlandi Okmánytár I. 1955, 54–55. l. – *Dr. Solymosi László szíves közlése*) A nagy földrajzi távolságtól nem kell idegenkedni, hiszen pl. a Dunakanyarban levő Dömösi prépostságnak is kiterjedt birtokai voltak a környékünkön.

Eddigi ismereteink szerint még két, egymással összefüggésben levő régi irat közli az ősi falu nevét. 1393. június 7-én Visegrádon keltezték azt az oklevelet, amelyben Zsigmond király utasítja a somogyi konventet, hogy küldje ki tanúbizonyságát a királyi emberek egyike mellé, hogy Karai János fiát, Leustákot, a jogilag őt illető birtokrészbe bevezessék, úgymint a *Somogy megyei Miklosy és* ***Bornel*** *birtokokon levő birtokrészbe, valamint olyan földdarabba, mint Lucatelke, Varyas és Tolyo.* A másik oklevél a szemle megtörténtét rögzíti. [Borsa I. (2000): A Somogyi konvent oklevelei az Országos Levéltárban. Smm. Levéltári évkönyv, 31/2000, 26–28. old.]

Mind a *Kara-i* személynév, mint a Miklósi helynév alapján feltételezhetjük, hogy Bornelt a közelben kell keresnünk. Csupán néhány házból álló kis falucska lehetett. Temploma sem volt, hiszen a pápai tizedjegyzék nem említi a 14. század elején. Valószínűleg a török kor előtt már lakatlanná vált, mert a települést egyetlen török forrásban sem írták össze. Mivel a jelenleg szántott területen eddig nem akadtunk nyomára, valószínűnek tűnik, hogy a *Bornyé erdő* rejti valahol, minden bizonnyal az ott folyó kis patak közelében.

A ***Heki*** helynév újabb keletű, egyértelműen Miklósi német telepesei nevezhették el így az egykori *Bornyai sűrű* ÉK-i felét. Ma már egészen külön álló erdőrész. Eredete a német *heckig* szóra vezethető vissza, ami magyarul bozótos, bokros területet jelent. Talán a *Borjú sűrű* fáinak kitermelése után, a szőlőkön kívüli terület sarjhajtásait, bozótosait látva adhatták ezt a sváb nevet, amely idővel kicsit „magyarosodott", de a felnövő erdőn rajta maradt.

Dr. Sipos Imre

Húsvéti népszokások a Koppány-völgyében

A Magvetés 2003/4. számában Törökkoppány karácsonyi népszokásáról olvashattunk. 33 éven át tanítottam a törökkoppányi iskolában, ahol honismereti szakkört is vezettem. A gyerekekkel közösen gyűjtött jegyzeteimből nyújtok át most néhányat, a környék húsvéti népszokásairól.

A farsangi időszak húshagyó keddel fejeződik be, ami a különféle mókák és a fánk sütés ideje volt. Másnap, *hamvazószerdán* már szigorú böjtöt tartottak. Elkezdődött a nagyböjt, amelynek 6. vasárnapja *virágvasárnap*, Jézus jeruzsálemi bevonulásának emlékezete. *Nagypénteken* jellemző étel volt Törökkoppányban a böjtös paprikás pogácsa. A *nagyhét* legfontosabb eseménye a szombat esti *feltámadási körmenet.*

A húsvéti készülődéshez hozzátartozott a sonkafőzés, hús-, kalács- és perecsütés. Ezeket a templomba vitték, ahol húsvétvasárnap reggel megszentelték. A megtartott hosszú böjt után először szentelt ételt ettek, hogy a tiszta, egészséges ételtől erősek, egészségesek legyenek egész éven át, s a munkájukat kísérje Isten áldása.

A megszentelt étellel futni kellett hazáig, mert a néphit szerint, aki előbb hazaér, az végzi el először az aratást. Főleg legények, lányok, gyerekek futottak. Persze ezt csak érdekesnek tartották, igaznak nem. Hiszen akármilyen jó futó csak később ért haza, ha a faluvégen lakott, mint a templom szomszédságában lakó, esetleg bicegő, öreg néni.

Otthon ünnepélyesen, közösen ették meg a szentelt ételt reggelire. Reggeli után a keresztgyerekeknek kisebb ajándékokat és piros tojást vittek.

Húsvéthétfőn volt a locsolás, ami országszerte szokás napjainkban is. A fiúk, legények régen is használtak kölnivizet, de gyakran kútvízzel is leöntötték a lányokat. A locsolók kalácsot, kuglófot, piros tojást és bort kaptak. Mostanában a piros tojások mellé leginkább pénzt adnak.

Régen a locsolók a kuglófot és a bort a helyszínen elfogyasztották, az összegyűjtött piros tojásokkal pedig kimentek a szabadba és *tojásdobást* végeztek. A földre helyezett tojásra egy bizonyos távolságból fémpénzt dobtak. Úgy kellett ügyeskedni, hogy a pénzérme élével beleálljon a tojásba. Ha ez sikerült, az eltalált tojás a pénzt dobó legényé lett, megehette. Ha nem, a célt tévesztett pénzt a tojástulajdonos tette el.

A piros tojást gyakran otthon, közösen ették meg. Úgy gondolták, ha valaki eltéved, csak arra kell majd gondolnia, akivel együtt ette a tojást, és máris hazatalál.

Bősze Gábor
nyugdíjas tanár, Szorosad

Könyvajánlás

A könyv szerzője a katolikus egyház lengyel származású főpásztora, II. János Pál, akinek karizmatikus egyéniségéből sugárzik a szeretet és a béke. A könyv célja, hogy segítse a mai modern, rohanó embert, képes legyen naponta egy-két percre megállva, csendben elmélkedve Teremtője felé fordulni.

A mű szerkezetileg a liturgikus évet követi, ami december elejétől november végéig tart és Jézus Krisztus személyére összpontosít. A pápa egyszerű, de mégis lélekemelő stílusával nem tanítani akar, hanem hozzásegíteni annak megértéséhez, amit gondolataiban ismételten megfogalmaz: Jézus magába foglalja az igaz Istennek és az igaz embernek titkait.

A könyvet a szerkesztők úgy állították össze, hogy figyelembe vették a szentatya lelkipásztori tevékenységét, általános tanítását. Igyekeztek megragadni gondolatainak lényegét és figyelemmel kísérték az események, ünnepek és megemlékezések során elhangzott gondolatait.

Szó esik ezekben a napi „imádságokban" a hitről, kultúráról, a család problémáiról, a modern technikáról, az erkölcsi felelősségről és még nagyon sok másról. Megjelennek a szentek az ünnepnapjaikon ezekben a napi imákban, hiszen ők hitünk tanúságtevői. Többszörösen jelen van a liturgikus évnek „áttetsző ékköve": Szűz Mária, Jézus Krisztus és az Egyház édesanyja. Mária tudatában volt küldetése súlyának, de ugyanakkor elismerte, hogy csupán „alázatos szolgáló". Nagyon szépen kidomborítja a szerző, hogy Mária tökéletes összhangban volt az isteni mindenhatósággal és az alázatos emberi engedelmességgel. Az ő anyai szíve tudatában van a világ bűnének. Ezért szólít fel valamennyiünket megtérésre.

November végén, ami a liturgikus év befejezését is jelenti II. János Pál Szent Pál szavaival zárja sorait: „Töltsön el benneteket a reménység Istene teljes örömmel és békével a hitben, hogy a Szentlélek erejével bővelkedjetek a reményben." (Róm 15,13).

Bükiné Sz. Ilona

ANYAKÖNYVI HÍREK
2003. IV. negyedév

KERESZTELÉSEK

Miklósi plébánia területén: Gerbovits Béla és Steinbacher Angéla leánya, Fanni Virág Mária (okt. 19.) (Miklósi),

Kapolyi plébánia területén: Herczeg Zsolt és Babos Emőke fia, Krisztián Tamás (okt. 19.) (Kereki); Balogh Gyula és Simon Gabriella leánya, Noémi Orsolya (okt. 19.) (Kereki); Sarkadi Norbert és Papp Alexandra fia, Szilveszter (dec. 14.) (Kereki); Póka Sándor és Katona Sára fia, Tivadar (dec. 25.) (Kereki) részesült a keresztség szentségében.

HALÁLOZÁS

(Zárójelben a temetés helye olvasható)

Törökkoppányi plébánia területén: Németh Vince (80 é. – nov. 18.) (Törökkoppány); Kopitár Ferenc (62 é. – dec. 12.) (Törökkoppány); Knébel József (83 é. – dec. 15.) (Szorosad); özv. Dobos Sándorné sz. Varga Rozália (82 é. – dec. 19.) (Törökkoppány),

Miklósi plébánia területén: özv. Almach Péterné sz. Barta Julianna (91 é. – nov. 22.) (Zics); Berta Árpád Vendel (64 é. – dec. 4.) (Somogyegres); özv. Müller Péterné sz. Pohner Éva (82 é. – dec. 9.) (Zics); Steinbacher Menyhért (61 é. – dec. 20.) (Miklósi),

Kapolyi plébánia területén: Hideg József (78 é. – okt. 4.) (Kereki); Molnár János (70 é. – okt. 23.) (Kereki); özv. Hlatkó Jenőné sz. Németh Erzsébet (73 é. – okt. 30.) (Pusztaszemes); Stickel Ferenc József (71 é. – nov. 24.) (Pusztaszemes); Rózsa Lajos (70 é. – dec. 15.) (Kereki) elhunyt.

Az esőhozó pap

Tizenegy falunk települését és kényelmét szerető népét pásztoroljuk, immár lassan évtizedek óta. Meg kell vallanunk, nemcsak nehéz, egyenesen lehetetlen sokszor olyan döntést hozni, amely mindenkinek megfelel. A „miért pont ott, miért nem inkább nálunk" értetlenkedő hozzászólások sok energiánkat emésztik fel, s rádöbbentenek arra, hogy a demokráciát harsogó korunkban igencsak hiánycikké vált az áldozatvállaló egymásra figyelés, pláne az engedelmesség.

A régi történet jutott eszembe, ami még abból a korból való, amikor papok voltak bőven, s azt hitték sokan, hogy válogatni is lehet köztük. El is indult az egyik faluból a küldöttség a püspök úrhoz, hogy nekik most már egy olyan papot adjon, aki, ha imádkozik esőért, akkor meg is jön az eső.

Főtt a feje a püspöknek, vajon hol talál ilyen szent életű papot, végül mégiscsak rábízta egyik atyára a nagyigényű hívek gondozását. Telt, múlt az idő, semmi visszajelzés nem jött a püspökségre. Négy év múlva bérmáláskor a főpásztor odaért, elismeréssel adózott papjának, s megkérdezte tőle: hogyan tudott eleget tenni a hívek kérésének. Tényleg ennyire szent életű, s az imádsága ennyire hatásos?

– Nem volt olyan nehéz a dolog – mosolyodott el az atya. – Amikor megérkeztem a faluba, összehívtam az embereket, s megmondtam nekik: megpróbálok megfelelni az elvárásaiknak, fogok imádkozni. Csak azt kérem, hogy előtte beszéljék meg egymás között, s ha dűlőre jutottak pontosan mondják meg, hogy hol s mikor essen az eső. Az elmúlt négy évben még egyszer sem szóltak...

No, hát ha mi azt kérnénk, hogy a kedves hívek döntsék el közösen, hogy hol legyen a bérmálás a 11 faluban, akkor sohasem kellene vendégül látnunk a püspök atyát.

Jenő József
prior atya

MAGVETÉS

Szent János Apostolról és Remete Szent Pálról Nevezett Közösség időszakos lapja: S.J.P. szerzetesház 7286 Miklósi, Petőfi u. 49. Szerkesztik: **Dr. Sipos Imre atya** és **Galbavy Jenő József prior atya**. Alapította: † **T. Flink Kornél**. Komputertipográfia: **Szurmay László**. Készült: FliSzu-val. Nyomás: **„MIKROREPRO 1999." Bt.**, Veszprém. Kiadja: **Fné. Horváth Zsuzsanna** Lap- és Könyvkiadó, 8174 Balatonkenese, Csokonai út IV/2. Tel.: 88/481-874.